

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
 Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Darmo sa pachoria.

Barón Gejza Fejérváry, ministri Kristóffy a Lányi putovali zas do Viedne v piatok. Úradnými novinami dali na známosť všetkým, čo na to boli zvedaví, že oni preto idu do Viedne, aby pri prijatí španielskeho kráľa zastupovali Uhorsko. Za to ale barón Gejza Fejérváry hneď v sobotu išiel na audienciu ku kráľovi a ustanovil si ta aj Kristóffyho a Lányiho do burgu, jestli by ich kráľ potreboval, aby boli po ruke. Fejérváryho prijal kráľ v audiencii po desiatej hodine, o dvanástej zavolali potom do pracovnej izby kráľa aj Kristóffyho a Lányiho a držala sa spoločná porada pod predsedníctvom kráľa, ktorá trvala až do pol-druhej popoludní. Nie preto cestovali teda títo páni do Viedne, aby videli španielskeho kráľa, lež sa museli dostaviť na audienciu.

Viedeň totižto a ten kráľovský burg nie sú ohradení deskovým plotom. Vedia tam dobre, čo sa v Uhorsku robí. Fejérváry dostal splnomocnenie od kráľa ku prevedeniu jeho zvestného programu. Ako toto splnomocnenie dostali, sľubovali menovite povýšspomenutí traja ministri o tri zdechy, že programm tento do posledného bodu prevedú. Keby to možno bolo bývalo, dobre by sa bolo dívať, ako pri tej audiencii všetci traja stáli pred kráľom, ako chlapčiská, čo nevedia svoju lekcii. Veď vskutku nevedeli odpovedať, čo a ako teraz. Len to museli vyznať, že sa hrozne zklamali. Sľúbili kráľovi, že s tým chýrnym programom v okamžení zmenia smýšľanie celej krajiny; že zničia koaliciu, získajú si celú liberálnu stranu, ktorá s celým inventárom prejde do novej politickej strany pokroku a základ vy-

rovnania 67. na večné veky bude poistený. Toto všetko a mnohé iné maličkosti sľúbili kráľovi, len aby im potvrdil ten zvestný programm a udelil splnomocnenie ku jeho prevedeniu.

Pohliadnime len ako títo páni vyplnili svoje kráľovi dané sľuby! Celý programm Fejérváryho tí najzávažnejší politici vyhlasujú za neslýchaný švindiel. Celé Uhorsko pripojilo sa ku opozícionálnym stránkam; koalícia, ktorej sa vo Viedni bez príčiny tak veľmi boja, je pevnejšia, ako bola predtým; vláda nemá žiadnej popularity; liberálna stránka, na ktorú tak veľmi ráтали, o Fejérváryho programme a vláde nechce ani slyšať; chýrna nová stránka pokroku je utvorená, nevstúpilo však do nej iba niekoľko ablegátov s prázdnyimi vreckami a hladnými žalúdkami; základ vyrovnania 67. vo všetkých fúgach prašti; rozhorčenosť v Uhorsku čo deň väčšmi rastie, v Rakúsku už aj v žeravý plameň vyblkla. Čo je Fejérváryho do Rakúska? bude sa dakto pýtať. Ako ministerpredsedu Uhorska zaiste nič. Však ale tá vatra, čo tu Kristóffy ľahkomyselne a nezákonne rozduchoval, prehodila iskry aj do Rakúska. Červení socialoemokrati bez vlasti, židmi nabaláchaní zvädzajú pochody po viedeňských uliciach, na viedeňský parlament vytýčili červenú zástavu a ako jejich bratia tuná v Uhorsku žiadajú si všeobecné volebné právo. To isté robia v Prahe a po iných fabričných mestách rakúskej državy. Miesto žiadúceho pokoja Fejérváryho programm zapríčinil všeobecné vzbury nielen doma v Uhorsku, lež ešte aj v Rakúsku. Fejérváry sľúbil kráľovi, že tu doma zavedie poriadok. Na toto dostal splnomocnenie. Miesto poriadku čo však vidieť? Samý neporiadok. Internacionálni socialdemokrati vydržia-

vajú shromaždenia pod ochranou vlády, huckajú ľud proti triedam zámožným, oslavujú ruskú revolúciu a vykrikujú verejne po uliciach, že nepotrebujú kráľa. Na iných miestach, ako v nedelu v Pätikostoloch, štuchajú nožmi a strieľajú z revolverov. Taktó vyzerá ten poriadok, ako ho Fejérváry v krajine zaviedol. Lež snáď má tento chýrny štátnik väčšieho šťastia vo verejnej správe? Dačo! Stoličné a mestské právomocnosti mu docela vypovedujú službu. Nových föišpánov dáva si sice vymenúvať, stolice mu ich ale neidu ani inštalovať, ani im úradnú prisahu odobierať. V jednej stolici ujde sa novému föišpánovi smradlavých vajec na chrbát, v druhej zase zamknú a zapečatia pred ním dvere stoličnej dvorany. A tak to ide naporad. Či sa so všetkým týmto tí radcovia pochválili pred kráľom, ío je pobočná vec. Veď on to zaiste vie.

Kráľ teda nemá žiadnej príčiny spokojným byť ani s Fejérvárym, ani s Kristóffym a ani s Lányim. Hovorí sa preto, že Fejérváryho vláde už odbíja posledná hodina. Aj to sa hovorí, že sú patričné kruhy vo Viedni veľmi náklonné ku tomu, aby barón Gejza Fejérváry aj s jeho celou kompániou bol prepustený. Jedná sa ozaj o to, komu odovzdať toto pekné dedičstvo. Že sa v tomto smere dačo hýba v politických kruhoch, o tom nenie pochybnosti. Znakom toho je aj tá okolnosť, že sa Kristóffy ešte v sobotu večer domov navrátil, bárs ani nevidel španielskeho kráľa. Fejérváry a Lányi ostali ešte vo Viedni a pod predsedníctvom ministra zahraničných záležitostí Goluchowskího s ministrom vojanských záležitostí Pittreichom, s ministrom spoločných peňažných záležitostí Burianom, s rakúskymi ministrami Guautschom a Bylamdt-Rheidtom držali porady. Prepustíť Lányiho alebo Kristóffyho je len hračka, bo sú toto dve politické nully. Ťažšie to ide ale s barónom Gejzom Fejérvárym, bo sa nie ľahko najde človek, čo by opovážil postaviť sa do služby jeho zvestnej radikálnej politiky. K tomu v celej kríze jedná sa o rozriešenie veľmi vážnych otázok. Tu je otázka vojanská, otázka obchodných smlúv, otázka ustálenia spoločného cla, nhorské regimenty nemožno vyplniť, niet regrútov, niet peňazí, hospodárske pomery sú čo deň tým horšie, všetko toto sú dostatočné príčiny, že s barónom Gejzom Fejérvárym vo Viedni spokojní byť nemôžu.

Nahliadajú toto aj sami tak rečení ministri. Preto sa celý týždeň radili o tom, čo majú počať. Vyrukujú teda zase s novými plánmi. A kto pánov týchto zná a vie, ako sa pachoria, aby len na vláde ostali, ten môže býť presvedčený o tom, že v tej dlhej audiencii radili kráľovi: že oproti renitentným, neposlušným právomocnostam stoličným zakročíť treba s brachiálnou mocou; za föišpánov vymenovať treba kapitánov policie, ministeriálnych tajomníkov a iných ľudí na všetko hotových, čo — keď treba — aj s násilím zbrane zaujmu svoje úrady; kráľovskí fiškusi nech dajú do práva neposlušných úradníkov a protiviacich sa výborníkov; predstavení stolic, ako föišpáni, nech vymenujú námestníkov z úradu vyzdvihnutých úradníkov, a jestli stoliční úradníci budú štrajkovať, minister vnútorných záležitostí pošle ta svojich beamterov; taktó sriadené a pokutované právomocnosti nech hneď porobia potrebné kroky ku assentírkam a ku voľbám. To všetko nech sa hneď stane. Kráľ nech snem hneď rozpustí. Voľby nech sú v druhej polovici decembra ešte pred sviatkami, tieto majú byť lepšie vedené ako predošlé, bo gróf Štefan Tisza mal len štyri milliony, včul ale ako si to vyrátali, potrebujú ku voľbám trinásť millionov korún. Nový snem nech sa hneď a zaraz spolu sojde, aby votoval najprv internacionálne smluvy, tak aby tieto už dňa 1. marca budúceho roku do života uvedené mohli byť, potom regrútov, indemnitu, kvóťový výbor, delegácie, bűdžet, volebný zákon atď.

Jestli kráľ tento nový programm Fejérváryho politiky prijme, to barón Gejza Fejérváry príjde z Viedne domov s vytiahnutou šablou, Bertalan Lányi s úkazom vo vačku a Jozef Kristóffy bude chodiť s palicou po krajine. Keby ale vo Viedni nahliadli, že tento programm krajinu ešte do väčšieho nešťastia uvalí ako je to, v ktorom sa už í tak nachodí a keby ho neprijali, nuž vtedy barón Gejza Fejérváry hotový je zadať demissiu, len aby kráľovi zapríčinil nových neprijemností, starostí a rozpakov.

Ostatne, nech tak rečení ministri kumštujú ako chcujú, osud našej krajiny rozhodne sa nie vo Viedni, lež v Uhorsku pri voľbách, keď starý pán generál aj s jeho kompani istotne padne, čo sa akokoľvek pachorí!

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Slovenská otázka.

Medzi otázkami, ktoré prítomne čilejšie začínajú zoberať mysle politikov, ba ktoré zmáhajú sa i v širších vrstvách ľudu, nie na poslednom mieste stojí slovenská otázka. Tejto otázke venoval v Ostrihome vychodiaci cirkevný časopis «Esztergom» v čísle zo dňa 8. októbra článok, ktorý cieľom objasnenia tohoto predmetu uverejňujeme v nasledovnom preklade:

I.

Nedá sa zapierať, že jesto «slovenská otázka». Veď ona už od dávna jestvuje; v novších časoch prišla však do popredia — a jestli sa nemýlime — onedlho príde do popredia ešte viac.

«Slovenská otázka» ale nenie sama v sebe len jedna otázka, lež otázok, myšlienok, smerov, túžieb a snáh celá smrvená hromada.

Než by sme sa o tomto do reči pustili, treba nám s touto otázkou samou prvej na čisté prísť.

Pohliadnime najprv o «čom je reč», čo všetko sviera v sebe tá slovenská otázka a z čoho pozostáva.

1. Vidíme v slovenskej otázke náboženské pohnútky tak u katolíkov ako u luteránov.

Katolícky ľud obrazily pred desiatimi rokami zavedené cirkevno-politické zákony ešte viac ale brutálne utlačenie ľudovej strany pri voľbách roku 1896. a 1902. Následkom do neba volajúcich ukrutností nábožný ľud slovenský v zastupiteľoch uhorskej štátnosti naučil sa poznať zo všetkých citov spravodlivosti vyzutých a nehanbných sľapateľov svojej viery.

Nie jednoduchým podvodníctvom, lež utlačovaním práv, ktoré by aj samej Ázii na haňbu slúžilo, olúpili vtedy na horných stranách ľudovú stranu o 20—30 mandátov. Že toto úctu a náklonnosť ku uhorskej štátnosti neposilnilo; to sa samosebou rozumie.

V autonómických korporáciách evanjelickej cirkve na horných stranách už od dávna badať isté slovensko-národnostné seba povedomie: náboženská a národnostná myšlienka svarila sa v srdci nejedného a slúži ku vzájomnému posilneniu: «Teutsch seyn heisst lutherisch seyn» hovoria alldeutschi (pangermáni, čo by celý svet na nemčúrstvo chceli obrátiť); s podobnými myšlienkami stretáme sa ale aj v nitrianskej a v turčianskej stolici.

2. «Slovenská otázka» do povahy vziať sa môže i z verejno-hospodárskej stránky. Medzi uhorskými živlami slovenskej dediny najprotivnejší sú tí «kumštovní Maďari» a «šovénski kazári», čo merajú pálenku, prevádzajú úžerňovníctvo a cestujú s kumštovným vlastenectvom.

Jak náhle kňaz, učiteľ alebo statkár takému drahému vlastencovi na otlaky stupí kroz to, že založí spolok miernosti alebo otvorí sklep potravný, hneď sú hotoví s obžalobou panslavizmu, ktorou ezýva sa ešte dvorana na stoličnom dome prešporskom.

Keď ale ľud vidí, že Šmulo Goldstein platí ako vlastenec, dobrotincov ľudu ale držia za nevlastencov, to už veru tiež neposilňuje úctu k uhorskému štátnictvu.

3. S týmto sme sa priblížili ku spoločenskej strane tejto otázky. Krom pálenkára vídať po dedinách ešte aj iných kumštovných vlastencov a vídať aj druhých dobrého úmyslu, lež nešťastných rúk vlastencov.

Títo silou-mocou vyslobodiť chcjú vlast, trpia na chorobu, čo sa v tomto ohľade menuje mánia. Hľadajú všade panslávov, aby vlast od nich oslobodiť mohli. Tí prví nezhrádzajú sa ani pomlúvaním a očerňovaním a po každom takom odhalení cieľom oslobodenia vlasti držia hneď otvorené ruky o odplatu, ktorú žiadajú si vyplatit uznaním. titulami alebo postupovaním v úradoch. Tí druhí bez osohu «oslobodujú» úbohú vlast našu, miesto toho však, čo by veci pomáhali, ešte jej viac škodia.

Z obžaloby alebo z pomlúvaním cieľom oslobodenia vlasti (na pr. z toho smolenicko-trnavského psieho brechania) vyvinie sa polemia, ktorá čo deň, vždy je ostrejšia, čo zas len všetkému inému posluži, len nie ku posilneniu úcty ku uhorskej štátnosti.

Zachráň Boh vlast našu od takéhto osloboditeľov; proti skutočným panslávom sa vlast naša sama obráni.

4. «Slovenskú otázku» povážit treba aj z ohľadu kultúrneho, teda verejného vzdelania. Vyučovanie štátnej maďarskej reči vo všetkých školách nie rovnako prospieva.

Na mnohých miestach vyučujú výborne v maďarskej reči, zachodia pri tom obozretne a múdro.

Na druhých miestach robia zase tomuto práve protivne: slovenské deti biflovať musia po maďarsky. Následkom toho je, že učenú vec dieťa v škole nerozumie a so slovami potom len skoro celkom zabudne.

Kto ale proti tomuto systému pozdvihne svoje slovo, toho potom povýšspomenutí vlastenci sobeckí a nesobeckí osloboditelia vlasti vyhlásia za pansláva.

Ľud ale vidí, že každého múdreho človeka pokrstia za pansláva; nebolo by teda divu, keby i sám túžil po tejto chvále.

5. Konečne treba do povahy vziať slovenskú otázku i z ohľadu národnostného. Nachodia sa národnostné city vo vrstvách ľudu, i nachodia sa u tak rečených vodcov národnostných pohybov. Nie však v rovnakej miere.

Čo jedon povedá, to povedal len on sám. Za to je len on sám zodpovedný a nikto druhý, ani jeho najlepší priateľ.

Nič nenie nespravodlivejšieho, ako pre jedného posudzovať všetkých do hromady. Ani to zhola nič neosoží veci maďarskej. Obetu rozhorčí a vháňa do tábora, ku ktorému by sa ináč nikdy nebola prihlásila.

Treba teda rozdiel robiť.

Sú panslávi. Sú národnostní prepiaťci. Sú opravdoví a vlasteneckých citov priatelia ľudu slovenského. A jesto na tisíce priechodných odchylkov medzi tymito troma druhami.

Súpa nslávi, ktorým sníva sa o politickom spojení všetkých, alebo jednotlivých slavianskych kmenov s poborením prítomných štátnych základín. Takýto panslavizmus je vlastizrada.

Sú slovenskí národnostní prepiaťci. Prepiaťosť táto u

daktorých prejavuje sa vo veci, u daktorých v spôsobe, u iných zase z obojeho ohľadu.

Sú opravdoví priatelia ľudu slovenského. Kumštovné vlastenectvo proti jednotlivým z týchto tiež pozdvihuje obžalobu panslavizmu. Nech si toho nevšímajú a nech i ďalej pracujú za ľud svoj bezžistne a múdre.

Krešťanstvo a rozum ľudský.

II.

Krešťanstvo ale nielen, že uspokojí rozum, ale rozum náš aj *osvecuje*.

1. Rozum náš usiluje sa a namáha, aby problémy myslenia nášho vysvetlené boli, aby v svetle boli tie hlavné pravdy, ktoré sú základom života ľudského. Tak prirodzené je toto dychtenie a namáhanie po pravde, že nemožno ho utlačiť. Rozum by prestal byť rozumom, keby za úlohu svoju nemal, aby vysvetlené boli tie hlavné pravdy, ktoré sa základu života ľudského dotýkajú.

Je v duši našej pud, ktorý nás chcejc-nechcejúc núti, aby sme po pravde túžili, pravdu hľadali, a keby sme pud tento v nás udusili, buď to skrze smyselnosť, lebo nemravnosť, v tomto páde by človek hlboko upadnul, a každé vznešenejšie smýšľanie by v ňom výstupkami nemravnými udusené bolo, a síce natoľko, že zostal by blazír človekom, sám seba by potupil a vrhnul by sám seba do záhuby večnej.

Krešťanská viera ale zošľachťuje v nás tento pud, ohľadom hlavných právd osvecuje náš rozum, aby sme cesty pravdy poznali.

2. Patrime len nazad na tie časy, keď ešte pokolenie ľudské nachádzalo sa a sedelo dľa slov sv. Písma, v tieni a vo tmách smrti a bludu. Medzi národmi rozšírené boli povera a bludné smýšľanie, a to v takej miere, že otupený a potupený bol rozum ľudský. Myšlienka v jediného a pravého Boha a Stvoriteľa sa pominula; pantheismus (pan = všetko, theos = boh, t. j. všade a všetko boh, bohovia) a polytheismus (polu = mnoho, t. j. mnoho bohov) spojily sa, aby myšlienku v jedného pravého Boha docela vykorenily. «A zmenili slávu neporušiteľného Boha v podobnosť obrazu porušiteľného človeka, i vtáctva, i štvornohých hoviad, i zemeplazov». (K Rim. I. 23.)

Pomyslime si len na pohanstvo, a dostatočne budeme presvedčení o tom, jak hlboko upadlo aj mravne pokolenie ľudské. Je pravda, že filosofi pohanskí tiež hľadali pravdu, uznať musíme, že niektoré slová, učenie jejích je vznešené, ale celú a pravú pravdu nepoznali, život jejích nezodpovedal hlásanej pravde, a preto nie div, že mnohí pohanskí mudrci túžili, by pravda z hora, z neba zjavená bola. Plato (429—347 v Athenach) najslávnejší mudrc (filosof) grécky pred Kristom Pánom dychtiac po pravde, túžil po tom čase, v ktorom príjde: «jeden správca, ktorý nás poučí o tom, ako sa máme chovať naproti hohom a ľuďom». Keď niektorí aj dychtili po pravde, mnohí upadli do skepticizmu, t. j. pochybovali o každej pravde.

Práve preto filozofia bez pomoci z neba nemohla dosiahnuť cieľ svoj, poznať pravdu, duši začať svetlo

pravé, ktoré «osvecuje každého človeka na zem prichádzajúceho». (Sv. Ján, Evanj. I. 9.)

3. Boh sa smiloval, na obzore človečenstva vyšla zora krešťanstva, zjavilo sa skvelé slnko osvety, po ktorom svetle tak mnohí túžili, tmy musely byť rozptílené, a duša človeka v blesku svetla nebeského sa jasala. Duch krešťanstva obnovil celý svet. My, ktorých duch tento obživuje, nevieme dostatočne oceniť tú premenu, ktorú viera krešťanská spôsobila.

Dnes malé dieťa s ľahkosťou pochopí tie pravdy, a to tie najhlavnejšie, ktoré tí najslávnejší mudrci vyskúmať nemohli, môžeme povedať, že dnes ohľadom právd večných malé dieťa viac vie, ako tí najvtipnejší filosofi pred Kristom Pánom. Nie div, že prví krešťania ľútostivým okom hľadeli na tých, ktorí neprijali svetlo učenia nebeského, ale radšej chodili po cestách tmavých, nie div že synovia svetla, krešťania, zatracovali bludné učenie pohanských mudrcov.

4. Krešťanstvo osvecuje náš rozum o Bohu pravom, o pomere stvorených vecí k Bohu. Človek pozná Boha a jeho nekonečné dokonalosti; viera krešťanská nás poučuje, že Boh je vševedúci, najmúdrejší, najlepší, absolútne slobodný a všemohúci; jeho sláva a dokonalosť prevyšuje schopnosti nášho obmedzeného rozumu; Boh je najdokonalejší, všadeprítomný a bytnosť večná. Viera naša je to svetlo, s ktorým do hĺbky tajomstva najsvät. Trojice nahliadnuť môžeme, a práve preto poznávame trojjediného Boha v jeho nekonečnej čistote a dokonalosti. Pred Kristom Pánom protivné boli a neisté mienky o svete. Viera naša poučuje nás, že «Boh svet z lásky stvoril». Už Aristoteles (384—322, najväčší grécky filosof) učil, že musí byť jeden prvý a večný so svetom pohybujúci duch, ale učil, že keby svet nebol, ani Boha by nebolo, a preto nevie ani duch tento, čo sa deje na svete, ačkoľvek do pohybu dal svet, ale nie je všadeprítomný, kdežto viera naša učí, že Boh svet z ničoho stvoril, stvoril svet zo svojej slobodnej vôle, z nekonečnej lásky.

Keď človek len rozumom svojim patrí na prírodu, na nebo a zem, puhyým rozumom *môže* a *musí* poznať Boha, ako Stvoriteľa, ale aby poznal aj to, že *jako* jestvuje svet, v jakom pomere k Bohu sa nachádza, k tomu nestačí rozum, ale viera nám dáva uspokojujúci vývod.

5. Ďalej viera naša dostatočne vysvetlenie nám dáva aj o našej ľudskej bytnosti, o našom cieli. Je pravda, že už Plato, mudrc usiloval sa dosvedčiť, že duša naša je bezmateriálna a nesmrteľná, a tak s týmto učením svojim prevyšuje ostatných filozofov, ale už Aristoteles z výšky tejto hlboko padnul, učenie jeho o podstate duši našej je neisté, pusté, tak že povstaly hádky, ale vec rozlúštiť nikto nomohol. Keď čítame spisy Aristotelesa, nemôžeme dôjsť k čistému pochopu o duši našej, skôr to sa dozvieme, že on personálnu (osobnú) nesmrteľnosť duše našej tajil. Po Aristotelesovi *stoici* (školy tejto bol zakladateľom Zeno okolo r. 300 pred K. P.) a *epikurei* (zakladateľ Epicureus, r. 342—270 pred K. P.) učili, že naša duša, ako aj telo, je materia (hmota) a nesmrteľnosť je vrtoch, nemožnosť. Naproti mienkam týmto jak vzne-

šené je učenie viery našej ohľadom duše našej. Boh na obraz boží stvoril človeka zo zeme, vdýchnuv do neho nesmrteľnú dušu, ktorú ozdobil rozumom a slobodnou vôľou, Boh zo zeme, z prachu stvoril človeka, ale z prachu pozdvihol ho k nebesám, aby vo večnosti uzrel slávu Boha a obsiahol večné blahoslavenstvo. Mudrci pred Kristom Pánom učili, že cieľ človeka je blažene žiť v štáte, Spasiteľ ale hovorí: «Vyhladáajte ponajprv kráľovstvo nebeské».

6. Kresťanstvo osvecuje človeka ohľadom náboženstva a mravnosti. Z čoho pozostávalo náboženstvo pred príchodom Krista Pána? Náboženstvá nemali vnútorného obsahu. Bohoslužby neobživoval vnútorný duch, duch to pravdy a presvedčenia. Sami mudrci zoznávali, ačkoľvek zovnútorne ceremonie (cultus) konali, že marné a daromné sú tieto ceremonie, neuspokoja človeka. Kresťanstvo zadržalo vonkajší cultus (ceremonie), ale učinilo Bohoslužbu vnútornou, ktorú vnútorná viera veriaceho obživuje. Preto tak krásne a významné sú naše ceremonie, ktoré nás k Bohu povznášajú, hore k nebesám, ako aj kňaz pri omši sv. spieva: *Sursum corda!* hore so srdcami k nebesám!

Pohanstvo udusilo povedomie mravnosti. Preto hrozné, krudelné boli výstupy pohanov, ako sú aj včul, kde ešte slnko kresťanstva nesvieti.

Kresťanstvo znovu povedomie mravnosti vzbudilo, od nešlachetností očistilo, zo spánku smrti a hriechu prebudilo svedomie, aby človek plnil príkazy božie, a to z tej povinnosti, aby mal pokoj svedomia, vnútorný pokoj a čisté povedomie.

Viera naša za ideál (vidinu, vzor) predstavuje nám Spasiteľa a svätých. Kto je ten, ktorý by nenasledoval svojho Spasiteľa?

7. Kresťanstvo vysvetlenie nám dáva, prečo je zlé na svete, prečo musíme viesť boj proti zlému, bez ktorého boja nieto žiadnej čnosti a nieto ani zásluhy na život večný.

Kresťanská filozofia menuje zlé «mysterium iniquitatis» tajemstvo nepravosti.

Rozum ľudský povždy pýtal sa: «odkiaľ pochádza zlé?»

Istej odpovede nebolo, rozličné boli mienky.

Niektorí filozofi mysleli, že zlé zapríčinyje materia, iní moc túto pripisovali démonom (diablom), indickí filozofi učia, že zlé je byť, t. j. všetko časné, a obmedzené, preto život tuzemský nemá žiadnej ceny.

Jedine kresťanstvo dáva úplne uspokojujúce vysvetlenie. Koreň zlého je v našej slobodnej vôli, práve preto zlé není iné, ako zneužívanie našej slobody, prestúpenie príkazu Božieho. Prví ľudia, Adam a Eva, zrušili príkaz Boha, nasledovne zhrešili a hriech prešiel na všetkých ľuďoch. Od doby tejto je na svete hriech, zlé a naklonnosť k zlému, k hriechu.

Sám Spasiteľ náš Ježiš Kristus hovorí: «Kto čini hriech, stáva sa sluhom hriechu». (Sv. Ján, 8, 34.; V. List k Rim. 6., 16.)

A tak učenie viery našej učí, že v nás je naklonnosť

k zlému, od nás závisí činiť zlé lebo dobré, táto náchylnosť k zlému je pozostatkom hriechu dedičného. Nenie ale na svete reálne zlé, lebo v páde tomto človek nemohol by prevýsiť zlé.

Keď ale skrze vieru poznávame prameň zlého, to je spolu začiatkom aj života mravného, života čnostného.

8. Toto dostatočne posluží k tomu, aby sme uznali, že kresťanstvo o tých najhlbších otázkach života ľudského dáva nám dostatočnú odpoveď a osvecuje rozum ľudský. Kde svieti svetlo viery našej, tam tmy nemajú miesta, tam nemožno pochybovať, tam pravda panuje. Kto by sa tajiť opovážil, že kresťanstvo nenie je viera rozumu, t. j. dľa rozumu ľudského?!

9. Osveta! Toto je to slovo, heslo, ktorým dnešné dni napádajú kresťanstvo, vieru našu. Moderní liberálni filozofi, socialisti nadovšetko napádajú kresťanstvo, ako by viera naša v nepriateľstve bola s pokrokom moderného sveta, práve preto hlásajú, že v tom je osveta, keď odtrhneme sa od kresťanstva, od viery otcov našich!

Čo iné je ale takáto osveta, ako nevera, zaprenie pravdy kresťanskej?!

Nie div že moderní filozofi hlboko upadli do materializmu, odpadnúc od pravdy kríža, hlásajú slobodu mravov, nemravnosť, nehľadiac do slnka, ktoré je Kristus, uvádzajú nové pohanstvo.

Pred materialistami len to má cenu, čo je reálne, čo pod smysle padá, čo vidíme, týkame, chytáme.

Jaká to mravoveda, jedine vyhovieť žiadostiam telesným!?

Čo iné, ako bezočivosť môže byť, osvetu hlásať tam, kde nieto pravdy, a jak blázniv je tá spoločnosť, ktorá verí nemožným bláznivosťam!

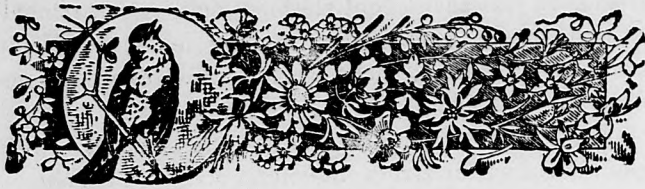
«Kto nie je so mnou — hovorí Spasiteľ — je proti mne». (Sv. Luk. 11, 23.)

K našim vyobrazeniam.

Obraz s podpisom «vinobranie» je každému známy a nepotrebuje ďalšieho vysvetlenia.

Druhý obraz však, na ktorom vidieť 14 osôb vyobrazených, vysvetlíme v krátkosti. Tých 14 osôb predstavuje nám 14 živých detí jednej ameríkanskej rodiny. Najstaršie má 20 rokov. Ak veľké to šťastie tých rodičov, že ich Boh tolkými dietkami požehnal a že hneď jedno, hneď druhé môžu k útrobám pritúliť. Dnes však, kde mnohí rodičia dietky nepovažujú za božské požehnanie, lež za nešťastie; kde mnohí tak ďaleko idú v bezbožnosti a neboja sa božského hnevu a trestu, že sa vopred uznesú, kolko dietok majú mať, dnes práve aj my s radosťou patrime na tento krdel detí a srdečne blahoželáme takým rodičom, ktorí nešomru proti Bohu pre mnoho detí, lež ich ako dar boží považujú z rúk Najvyššieho.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan»-a!**

POLITICKÉ CHÝRY.

Politický prehľad.

Barón Géza Fejérváry vyhráza sa zas že rozpustí snem a vypíše nové voľby. Tohoto sa ale v krajine nikto nezlakne, najmenej tá nenavedená koalícia. Veď sa väčšina voličov krajny našej vždy viac a viac ku koalícii prihlasuje.

S tou novou stránkou pokroku nemá vláda žiadného stastia, žiadon lepšieho mena človek nechce do tejto stránky vstúpiť. Fejérváry mobilizuje teda červených socialdemokratov. Bokányi od 12. novembra do 10. decembra 53 ľudových shromaždení držať bude po celom Uhorsku. Jakubovia budú teda zase ľud búriť po celom Uhorsku. Fejérváry totiž potrebuje anarchiu. Vláda este aj na Horniakoch sriadila slovensku socialdemokraticku stránku. Teda aj tento tichý ľud má byť pobúrený jestli sa nechytí lepšieho rozumu. 5. novembra táto nová slovenska stranka robotnícka držala už aj sriadujúce shromáždzenie v meste Igló. Pritomní tam boli vraj slovenski socialdemokraticki robotníci z miest: Zsolna, Trencsén, Turóc-Szent-Márton, Ruttká, Rózsahegy, Liptó-Szent-Miklós, Igló, Alsó-Kubin, Zólyom, Besztercebánya, Szepesolaszi, Lőcse a Eperjes. Shromáždzenie svolal a otvoril akysi Koloman Szabó a jednohlasne bolo uzavrené že sriadia hornouhorsku socialdemokraticku stranku a 25. decembra odbavovať budú prvé shromáždzenie v Levoči. Tento nový podvod ľudu je veľmi obozretne nasnovany, medzi iným to nespomínajú koľko židov bolo na tomto schromáždzení ani o tom neni zmienky, kto dá týmto slovenským robotníkom peňaže aby do Levoče cestovať mohli. Či ich však uhorské štatné železnice za darmo povezu?

Minister pravosudia Lányi pekne pochodil. Vydržovali evanjelici konvent v Budapešti. Prišiel ta aj minister Lányi. Ako vstúpil do sieni Arpád Beeiczky bývalý ablegát a Julius Laszkáry stáli tam v rozhovore. Lányi pristúpil ku ním pozdravil ich a chcel im podať ruku. Tí dvaja páni mu ale obrátili chrbát. Takto treba robiť s každým čo s nezákonnou vládou baróna Gejzu Fejérváriho vládou drži.

Osviečený pán Jozef Jakub Vészi-Weiss rozposlal obežník na všetky freimaurerske lóže a vyzýva ich aby pracovali za všeobecné volebné právo. A potom že sa freimaureri s politikou nezaoberajú. Nech tomu verí kto chce.

Veľká radosť panuje v kruhu stránky pokroku. Lapili nových főkispánov. Géza Kubinyi statkár a ablegát liberálnej strany bývaly, vymenovaný je za főkispána stolice a

mesta Komárom; gróf Ladislav Csáky főkispán Ugoose vymenovaný je za főkispána stolice Szepes; barón Peter Perényi vymenovaný je za főkispána do Ugoose. Ako hovoria gróf Géza Festetich, gróf Anton Forgách a ešte aj Géza Gajári maju tiež vymenovaní biť za főkispánov. Štefan Tahy nový főkispán peštiansky, dlá starého remesla lekár lichvy, veľmi onemocnil, lebo ho nechceli za főkispána inštalovať.

Honvédminister ako z Komárna zdeľujú rozposlal narídenie na všetky právomocnosti, že ku tým vrchnostam, ktoré majú právo žiadať bráckium žandárov, patria aj főkispáni. Či sa len veľmi boja o tých nových főkispánov!

Študujúca mládež university vysla onekdy na nár dražie v ústrety súdruhom čo sa z Lvova domov navracali, kde boli na návšteve u polských študentov, Prišli na stanicu aj socialdemokraticki študenti a držali sa tam veľmi neslušne. Išla na to deputácia ku rektorovi university na ponos. Rektor Láng deputáciu nevlúdne prijal a napokon z úradnej izby vykázal. Mládež na to rozhorčená inzultovala rektora. Rada university žvodea deputácie Armanda Melha vytvorila z budapešťanskej university. Sú teda aj medzi študentami university socialdemokrati? Pravda že sú. A kto sú to? Z väčša sami židi. Je to na polutovanie že na budapešťanskej universite, ktorú založili katolícki arcibiskupi, ktorú aj teraz udržujú väčším dielom z katolíckých peňazi rozširovať smie sa cirkve a vlaszi nebezpečná socialdemokracia.

Dôvera a pozdravenie grófovi Aladárovi Zichymu.

Gróf Aladár Zichy, predseda ľudovej strany prijal vyslovenie dôvery a pozdravenia od nasledujúcich právomocností: kráľovské slobodné mesto Székesfehérvár, stolica Jász-Nagy-Kun-Szolnok, kráľovské slobodné mesto Pécs. Výraz dôvery z príležitosti neohrozeného a neunavneného účinkovania za práva vlastní predsedovi ľudovej strany vynesené vyznačenie je nielen pre osobnosť predsedu, lež i pre celú ľudovú stranu. Právomocnosti, ktoré sa doteraz v tak veľkom počte osvedčily za politiku grófa Aladára Zichyho, súzvukujú s týmto aj s politikou ľudovej strany v koalícii.

Ablegát ľudovej strany medzi svojimi voličmi.

Franc Csizmazia, ablegát ľudovej strany držal dňa 12. novembra (v nedeľu) účtovnú reč v obci Cseklész. V reči svojej neohrozene posúdil vládu a nezákonné jej počínanie. Odsúdil všetkých, čo by sa v zaslepenosti ku tejto nezákonnej vlade pripojili. Povinnosťou každého vlasteneckého voliča je vydržať pri koalícii. Na účtovnej reči prítomná bola celá intelligencia obce a okolia, ako i rodina grófa Esterházyho. Gróf Michal Esterházy v oduševnenej reči poistil obľúbeného ablegáta o ďalšej dôvere okresu.

Fejérváry vo Viedni.

Barón Gejza Fejérváry, Bertalan Lányi a Jozef Kristóffy, čo silou-mocou chcjú byť parlamentárni ministri

bez parlamentu, v piatok zase raz odcestovali do Viedne. Hovorili, že idu ku prijatiu kráľa španielskeho. Na to ale hneď v sobotu boli na audiencii nie u kráľa španielskeho, lež uhorského. Boly aj veľké a dlhé porady v Burgu. Ministri doniesli sebou plný fúrik nových návrhov. Kristóffy ani len nevidel španielskeho kráľa a hneď v sobotu navrátil sa domov. Čo páni ministri ďalej budú robiť, to onedlho uvidíme. Že neurobia nič dobrého, to už teraz vieme.

Aziatské pomery v nitrianskej stolici.

Založil šuránsky kaplán s veľkými fažkostami katolícky kruh vo Veľkých Šuranoch. Stanovy poslal ku potvrdeniu ministrovi. Ponevác na tieto behom 40 dní potvrdenie neprišlo, kruh dľa zákona počal svoje riadne účinkovanie dňa 1. júna. Stanovy konečne dorazily s tým poznamenaním, že v nich nepatrnú zmenu previesť treba. Zmena bola dľa ministerského nariadenia urobená a stanovoy ministromi k potvrdeniu poznové zaslané. Ponevác od ministra odpoveď a potvrdenie nedošlo, kruh po 40 dňoch začal opäť svoje riadne účinkovanie. Lež čo sa stalo? Dňa 7. novembra prišlo obecné predstavenstvo do miestnosti kruhu, zatvorilo kruh, menoslov členov a iné písma shabalo z kruhu. Predseda kruhu, miestny p. kaplán, o tom ale žiadnej známosti nemal. Keď však na poludnie domov prišiel, našiel tam u farára šuriankeho hlavného slúžneho, rychtára a notára. Hlavný slúžny ukázal hneď, na koľko je človek vzdelaný, keď na prekvapeného kaplána završtal:

«Katolícky kruh dal som zatvorit a neopovážia sa ta viacej vkročit; keby to ale urobil, pán rychtár sám ho lapte, dajte ho zatvorit (a keby tam k—y byly, tu použil hnusné slovo) aj medzi tie ho, ale na každý pád zatvorte!»

Označuje toto nešerednú hlúposť, nevzdelanosť hlavného slúžneho, akazuje ale aj ľudu kresťanskému, akí sú mu priatelia tí úradníci, čo z jeho mozoľov žijú.

Ministri chcjú byt ablegátmi.

Ladislav Vörös, minister obchodu držal programnú reč v nedeľu dňa 12. novembra v Starom Budíne a minister výučby Ďuro Lukács vyvynul tiež svoj program v tenže samý deň v II. okrese hlavného mesta. Oba tieto ministri vyvarili a prevarili do nasýtenia ten zvestný freimaurerský a márnny program baróna Gejzu Fejérváryho. Touto kofvaninou si zaiste nejedon z voličov, ktorí týchto múdrych pánov počúvali, žalúdok náležite zkazil. Nuž ale páni ministri sa o to netrápia, ich hlavnou vecou je, aby boli zvolení za ablegátov.

Föišpánsky kúsok.

Gejza Osztrólczy, föišpán trenčiansky pomohol si ako vedel. Aby nemusel z föišpánstva zadakovať, lež aby aj v úrade nemusel zastávať, išiel na šesť mesiacov na vakácie. Myslel si, nech sa zatiaľ robí, čo chce. Až bude dobre prídem, až nie, ostanem dlhšie na vakáciach. Je to rozum! Ako vozová plachta.

Z CUDZOZEMSKA.

Nemecko.

Cisár Vilhelm II. ako vyznavač viery. Vilhelm, cisár nemecký, znovu dokázal, že štát, spoločnosť, vojsko, ako aj celý poriadok spoločenský udržať sa môžu len na základe pozitívneho kresťanstva. Pri zložení prísahy regimentu gárdy v Potsdame ku vojakom preriekol cisár nasledovne: Vidíte pred sebou oltár a na ňom kríž, znak to kresťanstva. Ako kresťania zložili ste prísahu na zástavu. Žiadam a očakávam, že vždy verní ostanete kn tejto prí-

sahe. V tomto okamžení vzhliadam v duchu nasledujúci objav: Keď Leopold, cisár rakúsky, chýrnemu princovi Eugen odovzdal veliteľstvo armády a znakom toho odovzdal mu palicu veliteľstva, princ Eugen vzal do ruky kríž, zdvihol ho do výšky a povedal, tento nech je našim vodcom. — Sú to zlaté slová, ktoré každý vojak nech si vpíše do svojho srdca.

Nová vláda v Rusku.

Grófovi Wittemu konečne po dlhom namáhaní podarilo sa zostaviť novú vládu. Prvá ústavná vláda zostavená je nasledovne: Ministerské predsedníctvo gr. Witte; vnútorné záležitosti Durnovo, dosavádny štátny sekretár v ministerstve vnútra; financie Šypov; pravošúdie Muravjev; zahraničie Lamsdorfi; námorníctvo admirál Birilev; výučba gróf Tolstoj, dosavádny podpredseda akademie výtvarného umenia; premávka Nomesajev, železničný správca; orba Kutler; obchod Timirajev; vojna generál Sacharov. Prvým bodom programu vlády je uvedenie poriadku v krajine.

Možno že už konečne nastane v Rusku ten tak túžobne očakávaný pokoj.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Julka kľakla na kolená a dlho sa modlila, potom si ľahla spať, ale dlho musela čakať, kým anjel pokoja jej búrlivé srdce utišil. Na druhý deň vstala zavčasu. Podojila kravy a prichystala raňajky. Otec a Marka ešte dobre spali, lebo len k ránu prišli domov zo svadby. Bolo desať hodín, keď Konárik vstal z lôžka svojho a ponosoval sa, že ho hlava bolí. Viac pil, ako zvykol, a málo spal, tak bol celý mrzutý. Tým veselšia ale bola Marka, o inšom nehovorila, len o včerajšej svadbe. Chválila sa, ako ju brali do tancu, div ju nepotrhali. Ani jedna družica netančila toľko ako ona. Aj to vyžradila Julke, že sa Jožko pýtal, či by šla zaňho, tak by v nedeľu poslal pytačov a vo fašiangoch by bola svadba.

— O týždeň budem oddanicou. Ako sa tomu teším! Vieš čo, Julka, z toho fajného pradenia, čo si spravila, dám ťkať plátno na plachty, veď ty máš dost času na pradenie. Budem mať dobré fašiangy, natancujem sa ešte viac ako včera. Ale aj svadbu budem mať inakšiu ako rychtárovi Terka. Nemala veľmi pekné šaty, ale moje aké budú! Ani grófká nemá krajšie.

— Radujem sa, že si taká šťastlivá — hovorila Julka úprimne. — Môžeš ďakovať Bohu, že budeš mať takého poriadneho muža, aký je Jožko. Budem sa modliť, aby ste boli blažení, ale ja prosím a napomínam, buď hodnou toho dobrého človeka. Nesmieš byť takou, ako dosiaľ. Musíš sa pribrať do práce a pomáhať mužovi, lebo len tak ťa bude mať rád a len tak budete šťastliví. Do teraz som ja robila za teba, ale už potom ty budeš gazdinou, ty musíš tak robiť, ako ja teraz pracujem.

— Ale máš dobrý rapkáč — odpovedala napajedená Mariena. — Ani som nevedela, že vieš tak kázať. Lepšie ako náš kaplán. Čo ťa do toho, ako budem robiť. Všetkým mi pomôžeš, tu budem bývať v susedstve. Ja sa veru nebudem veľmi zodierať, to ty lepšie vieš ako ja.

Julka chcela odpovedať na uštipačné reči sestrine, v tom ale vkročil dnu Jožko. Bol bľadý, a na celom jeho držaní bolo zaf, že ho zastihlo niečo neočakávaného.

— Jaj dievčence zle je. Úbohá mamka...

— A mňa ani nevidíš — prihovárala sa mu Mariena.

— Nehnevaj sa duša moja, lebo som celý preč. Mamka v noci ochorela, prišiel som teda poprosiť Petra, aby nakrmil a napojil náš statok, zakaľ pôjdem do mesta pre lekára.

— Len sa ponáhľaj zaraz pôjdem k vám — povedala Julka.

— Nie, nie, ta nech nikto nejde mimo starého Petra, aj ten nech len do maštale pozre, lebo stará Zuza povedala, že mamka majú voláku chytľavú nemoc.

— Ach, Božo môj! — vykrikla Mariena a odskočila od šuhaja. — Prečo si to hneď nepovedal. Utekaj odtiaľto. Choď preč ed neho Julka, lebo aj ty pochytiš tú chorobu. Ježiš, Maria Jozef, to je strašné!

Marka utekala za otcom na záhumnie.

— No, tá ma veru pekne privítala — povedal Jožko, cítil sa byť obrazeným.

— Prosím ťa, ponáhľaj sa pre lekára — náhlila mu Julka. — Marke odpusť, nevypala sa, preto je taká. Aj mňa tak obrazila, že jej to nikdy nezabudnem. Nuž ale, keď budete svoji, nadobudne rozumu. Musíš jej veľa prepáčiť. Ale už choď, ja zaraz prejdem k vám. Ale ja že bych neopatrila tú dobrú starenu? To mi nezabráníš.

Jožko ľútostive pozrel na dievča. Mimovoľne sa mu vykľzly z očí dve slzy. Stisol ruku dievčatu a ponáhľal sa do mesta.

Julka ponáhľala sa za Markou a prosila ju, aby ona varila obed, lebo nemôže bez opatery nechať chorú starenu. Darmo ju tá odhovárala, že aj ona pochytiť nemoc, Julka nepočúvala na ňu.

U nemocnej nikoho nenašla. Prihovárala sa jej, ale tá ju v horúčke nepoznala. Popravila vankúše, utrela pot z tváre nemocnej, a ponač jej ináč pomôcť nevedela, kľakla pri posteli a modlila sa k preblahoslavenej Panne, aby ju oslobodila od smrti. Za ten čas starena usnula a Julka dala sa do usporadovania, aby lekár v poriadku našiel izbu. Už aj s tým bola hotová a lekár neprišiel. Hodiny tak pomalíčky sa míňaly, ako nikdy. Nemocná pokojne dýchala, len kedy-tedy zastonala a zdalo sa, že má zlé sny, lebo vše hovorila voľačo, lenže to Julka nerozumela. Pribehla k posteli, ale starena ďalej spala.

Na vešiaku visely Jožkove sviatočné šaty. Ako ich Julka kefovala, širák voláko na zem padol. Ako ho zdvihla, zazrela na ňom tú kytku, ktorú mu Marka včera dala. Srdiečko jej na to nespokojne bilo a opanovala ju voláka boľasť. Ustavične jej zvučalo v ušiach, že Marka onedlho bude Jožkovou ženou. Chuderka, len včera sľubovala, že zadrží ľahostajnosť, a hľa, zase nevie svojmu srdcu rozkázať.

V tom začula kroky a onedlho vstúpil dnu lekár aj s Jožkom.

— A ty si tu? — pýtal sa mladík. — A ak sa ti voľačo stane Julka?

Julka neodpovedala, ale celú pozornosť uprela na lakára, čo asi povie.

— Žiadno nepezpečenstvo — hovorí lekár. — Starena sa prechladla a pri tom si aj žalúdok pokazila. No ale z toho ju ľahko vyliečime. Nech zostane za pár dní v posteli a dávajte jej dobrú mäsovú polievku.

Keď lekár odišiel, chytil Jožko Julku a vrúčne jej ďakoval, že celé poobedie bola pri nemocnej. Dievča ale ani len čuť nechcelo o vďake.

— Zostaň teraz ty pri mamke, kým domov pôjdem a uvarím jej večeru, aj poviem Marke, že nemoc nenie

Vinobranie.

nebezpečná, snáď príde sem. Ak dovoľíš, ja budem bdieť v noci pri mamke, ty si aj tak ukonaný, nespál si celú noc. Ja to chytró nahradím.

— Julka, ty si pravdivý anjel. Máš zlaté srdce. Zaplať ti to Pán Boh.

Julka odbehla a o chvíľu prišla Marka, vyobliekaná ako do kostola a usmievala sa, ako čo by bola prišla na zábavu. (Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Dar pápeža knieža-primasovi. Pápež Pius X. poslal knieža-primasovi Klaudiusovi Vaszarymu znakom zvláštnej náklonnosti svoju podobizeň s vlastnoručným dlhým listom. Obraz je umelecké dielo francúzskeho maliara Chartran, predstavuje svätého otca v bielej hodvabnej sutane, ako v mramorovom oratoriume klačí a sa modlí. S obrazom týmto poslal spolu pápež všetkým katolíckym kňazom Uhorska svoje pápežské požehnanie.

Decembrové konzistorium. Vo Vatikáne s istotou predpokladajú, že v konzistoriume v decembri vydržiavať sa majúcom, nasledujúci vymenovaní budú za kardinálov: Veľmaršal pápežského dvoru *Azevedo*, arcibiskupi *Hualdi* (Palermo), *Cavallari* (Venedig), *Bonazzi* (Benevent), *Samassa* (Eger), *Abuquerque* (Rio de Janeiro), *Bourne* (Westminster), *Spinola* (Sevilla).

Arciknieža Jozef v Budapešti. Arciknieža Jozef a jeho manželka arcikňažna Augusta so svojou familiou a sprievodom prišli dňa 9. novembra popoludní do Budapešti, kde sa budú stále zdržovať.

Vysvätenie baziliky sv. Štefana v Budapešti. Vo štvrtok dňa 9. novembra o 10. hodine dorazil k mohutnému stavaniu novej baziliky v námestí leopoldovskom vysvätený biskup dr. *Medard Kohl* v sprievode pápežského komorníka Marka Berger. Ku sprievodu patrili ešte ďalej primaciálny tajomník dr. Štefan Csarszky a dr. Zoltán Haliczky. Pri sakristii prijal biskupa miestny prépošfarár Leonhard Lollok a voviedol ho do osvieteného kostola. Biskup na to v kaplnke obliekol biele rúche a šiel s celým sprievodom ku hlavnej bráne baziliky a posvätil tam vodu, s ktorou pokropil všetkých prítomných. S celým sprievodom išiel potom biskup trikrát okolo kostola, po tretí krát postál pred hlavnou bránou a s biskupskou palicou zaklopal trikrát na zavreté vráta keď povedal: «Otvorte brány vaše kniežatá, otvárajte sa brány večnosti, aby vtiahnuť mohol kráľ slávy!» Učinil potom s biskupskou palicou znamenie svätého kríža na prahu a pravil: «Hľa, tu je znamenie kríža, nech zmizne duch nepokoja». Na to otvorili dvere a biskup vstúpil do kostola, praviac: «Pokoj buď tomuto domu», na čo obradník odpovedal: «kroz vaše vtiahnutie!» Sprievod odvetil na to: «Amen». Pozdravený spevom cirkevným z chóru, tiahol potom bi-

skup na prostriedok kostola a učinil na podlahe z popola dve čiary v podobe svätého kríža, v tieto čiary vpísal latinskú a grécku *abc* na znak toho, že sa viera kresťanská ohlasovala svetu vo všetkých rečiach. Potom až začala sa vysviacka počnúc od hlavného oltára. Po tomto akte slúžil biskup tichú sv. omšu. Vysvätená bazilika odovzdá sa verejným službám božím až dňa 19. novembra v deň sv. Alžbety, kedy prvú hrubú sv. omšu s veľkými obrady slúžiť bude kardinál knieža-primas Klaudius Vaszary.

Nový farár námestia jozefovského v Budapešti. Ako nástupca zomrelého biskupa titulárneho a opáta farára námestia jozefovského vyvolený je pápežský komorník a vicerektor ústredného semenišťa *Michal Krizsán*. Vyvolený farár narodil sa roku 1843. v Livici (nitrianska stolica) a účinkoval cez 26 rokov na tejto fare, kým bol na semeništi za vicerektora vymenovaný.

Z biskupstva spišského. Alexander Fedor, farár v Malej Lomnici prejde do Chraští za farára a do Malej Lomnice poslaný je za administrátora Ján Hvizdos, kaplán. — Chrasťania sa môžu radovať a Bohu ďakovať, lebo dostali veľmi horlivého a prikladného kňaza.

Nový čestný mešťan Skalice. Svob. kráľ. mesto Skalica vyvolila dr. Jána Černocho, pápežského präláta, ostrihomského kanonika a krajinského vyslanca skalického, za svojho čestného mešťana. Dotyčný diplom doručila mu osobitná deputácia pod vodiacstvom mešťanostu Skalice Karola Coborihó dňa 6. t. m. v Osirihome.

Oheň. V Kežmarku (Spiš) dňa 4. novembra popoludní vypukol pri smrtnici požiar, ktorému padly v obeť jeden mestský majer, 6 stodôl a 3 domy.

Pamiatka krajinského snemu v Krupine. Roku 1605. od 24. novembra do 3. decembra zasedal v Krupine krajinský snem, na ktorom Štefan Bocskay s radami a stavmi pojednávali uzavreť sa majúci viedeňský pokoj. To miesto, na ktorom krajinský snem vydržieval zasadnutia, obecnosť mesta Krupiny označilo pamätnou tabulou, ktorú tohto roku 23. novembra, — teda práve po 300 rokoch po pamätnom zasadnutí krajinského snemu, — odhalia za peknej slávnosti.

Martinské husy. Štarym zvykom je, že prešporská židovska obec každý rok na Martina darúva kráľovi pekne vykúpené husy. Jako z Viedne oznamujú, traja povereníci prešporskej židovskej obce prišli do Burgu a odovzdali pre kráľa pekne ozdobené husy. Kráľ deputáciu prijal na výsluchu.

Srbskí kráľovrahovia. Z Belehradu oznamujú, že medzi dôstojníkmi, ktorí sa svojho času sprisahali proti srbskému kráľovi Alexandrovi, nastal konflikt. Dôstojníci sa rozdelili na dva tábory. Vodecami jedného oddielu sú plukovníci Popovič a Mašin, ktorí boli hlavnými riaditeľmi sprisahania; v druhom oddiele sú mladší officieri pod vedením podplukovníka Mišiča. Dôstojníci, ktorí mali účasť v spísahaní, mali tieto dni pod predsedníctvom podplukovníka Mišiča shromaždenie, na ktorom pypovedali, aby sa sprisahanci vzdali svojej hodnosti. Tento výrok sa ale nepáči plukovníkovi Popovičovi a Mašinovi a z tohto povstal medzi dôstojníkmi spor.

Španielsky kráľ v Berlíne. Mladý panovník Španielska bavil sa tieto dni v hlavnom meste Nemecka, kde na jeho počtu sriadili dvorné slávnosti. Po príchode do Berlína večer kráľ Alfons urobil návštevu u cisárovnjej. Potom bol slávnostný obed v t. r. bielej sieni, španielsky kráľ viedol cisárovnňu a cisár manželku kniežata Fridricha Leopolda. Kráľ Alfons sedel medzi nemeckým cisárom a cisárovnňou. Na obede prítomný bol nemecký ríšsky kancelár, ktorý sedel oproti kráľovi Alfonsovi, potom sprievod španielskeho panovníka, ríšski ministri, veľvyslanec Radowitz a hlavný mešťanosta Kirchner. Panovníci na obede vyniesli zdravice. Cisár poďakoval sa španielskemu kráľovi za to, že ho vymenoval za majiteľa jedného španielskeho pluku a dal mu rang maršalla. Ubezpečil kráľa, že nemeckí poddaní prajú španielskemu národu a španielskej kráľovskej rodine a kráľovi všetko dobré. Kráľ Alfons zas poďakoval sa za okázalé uvítanie a pripil na zdravie nemeckej cisárskej rodiny a na blaho nemeckej ríše. Večer bolo v opere slávnostné predstavenie, na ktorom prítomní boli štátni hodnostári a diplomatický sbor. — Deň na to bol cisár Vilhelm so španielskym kráľom na polovke pri Döberitz. Popoludní kráľ Alfons navštívil dediča nemeckého trónu a viac hodnostárov, ktorí boli s ním na polovke. Pozdej navštívi španielsky kráľ aj kráľa uhorského vo Viedni.

Pohyb rakúskych železničiarov. V Česku, od viac dní obštrukujú železničiari, lebo takto si chcú vydozbyť splnenie svojich žiadostí. Táto obštrukcia pozostáva v tom, že železničiari sa punktovne pridržiavajú zastaralých železničných stanov a takto prekazujú riadnu premávku. Tento pohyb sa šíri a teraz už nielen v Česku, ale i v Hornom Rakúsku a v Tyrolsku obštrukujú železniční zamestnanci. Z Prahy oznamujú, že vodičia vlakov sa už tiež pripojili ku pasívnej resistencii a takto ešte väčšie nebezpečie hrozí železničnej premávke. Aj pražskí poštovní úradníci sa chystajú na pasívnu resistenciu. Nákladné vlaky meškajú aj 7—8 hodín a osobné vlaky 1—2 hodiny. Z najväčšej českej cukrovej fabriky, ktorá prináleží firme Wolenowetz a z ktorej poslali aj styridsať vozňov cukru denne, teraz sotva sú vstave poslať dva vozne. Výkonný výbor železničiarov už sdělil tie podmienky, pod ktorými by zamestnanci hotoví boli tak konať službu, jako predtým. Tieto podmienky sú nasledovné: 1. Dvadsaťpercentové popravnenie platu. 2. Sriadenie služebných pomerov cestou zakona. 3. Nepotrestanie tých zamestnancov, ktorí brali účasť v tomto pohybe. — V Salzburgu železniční zamestnanci vypovedali, že sa tiež pripoja ku obštrukcii. Vo Viedni 10. nov. večer vydržiavali zamestnanci štátnych

železníc shromaždenie, na ktorom uzavreli, že od tohoto dňa tiež budú obštrukovať. Toto uzavretie môže mať veľmi škodlivé následky. Na hranici sa obštrukcia totižto vždy lepšie šíri a železniční úradníci tiež uzavreli, že oni sú solidárni s robotníkmi. V tom páde teda, jestli by železničiari aj vo Viedni začali obštrukovať, do Viedne by nemohli dovážať potravné články. Práve preto rakúska vláda si chce tak pomôcť, že v tom páde zavolá na pomoc železničné pluky a z Uhorska by dala dovážať skoro všetky potravné články.

Zajímavé číslice. Dľa výkazu ústredného statistického úradu, v septembri tohto roku narodilo sa v uhorskej krajine 58.192 detí a zomrelo 40.979 osôb, tak že prirodzený prírast ľudu činí 17.213 duší. Z tohto počtu v Horvatsku a v Slavonsku narodilo sa 8128 detí a zomrelo 5251 osôb. V septembri tohto roku narodilo sa o 5000 menej detí, než v tom istom mesiaci lanského roku a zomrelo o 5800 osôb viac, tak že prirodzený vzrast ľudu v septembri tohto roku je o 11.300 duší menší, než bol v septembri roku 1904. V prvých deväť mesiacoch je výsledok ešte neprajnejší, lebo od 1. januára do 30. septembra tohto roku narodilo sa o 13.000 detí menej a zomrelo o 62.000 osôb viac, než v tom istom období minulého roku. Do stavu manželského vstúpilo v septembri v uhorskej krajine 7948 párov; z tohto počtu na Hrvatsko a Slavonsko pripadá 725 manželstiev. V septembri tohto roku uzavreté bolo o 2149 menej sňatkov, než v tom istom mesiaci lanského roku a v prvých deväť mesiacoch tohto roku uzavreté bolo o 3700 sňatkov menej, než v tom istom období roku 1904. Zpomedzi 7948 uzavretých sňatkov miešaných bolo 1137, to jest 14,3 percentov. V Horvatsku a v Slavonsku uzavreté bolo len 16 miešaných manželstiev. Kresťansko-židovských sňatkov bolo v septembri 36; v 12 pádoch bola nevesta židovkou a 24 dádoch bol mladoženich židom. — Čo sa týče pasov. v septembri roku 1905. vydali 13.392 cestovných pasov, Najviac pasov vydali na cestu do Ameriky. V septembri vrátilo sa do Uhorska 1297 vysťahovalcov asice z Ameriky 1097, z Rumunska 123, z Nemecka 70 a 7 z iných krajín.

Výbuch vo fabrike. Z Miškoveca píšú, že v tamojšej fabrike na železné náradie, ktorá prináleží firme Jeney, následkom neopatrnosti viacerých robotníkov adal sa výbuch. Od zahodenej zápalky vybúšil jedon sud asfaltového laku a štyroch robotníkov smrteľne ranil.

Zhorel mlyn. V obci Kerepes (st. peštianska) minulého dňa zhorel teraz vystavený motorový mlyn baróna Júliusa Strallendorfa. V mlyne mali začať už pracovať; pravdepodobne je, že oheň podložili. Škoda činí 36.000 korún, lebo v mlyne nebolo nič poistené.

Zadusil sa pri raňajkách. Neobyčajný pád stal sa dňa 29. okt. v Levoči (Spiš). Ako istý Jozef Lisz, vojanský strážmajstor raňajkovaj, kus zemle mu ostalo v hrtane a ho zadusilo. Nikto mu nemohol pomáhať, lebo celkom sám bol v kancelárii.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v častkách bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ % tové požičky bez všetkého zľahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Chýry zo Spiša. V Poprade dňa 22. októbra v noci 12 stodôl zhorelo, všetky boli ešte plné so zbožím. Oheň povstal tak, že jeden kočiš z pomsty podpálil stodolu svojho pána a od tej sa potom chytily ostatné. Bezbožného podpaľača už chytili a teraz v levočskom žalári očakáva zaslúžený trest. — V obci Ragyóc dňa 23. októbra bola voľba na notára, vyvolili Gejzu Kiszelyiho. — V obci Szepes-Véghely dňa 23. októbra večer zhorelo 10 stodôl naplnených so zbožím. Oheň povstal z nepozornosti; jedna žena išla s lampášom po slamu do stodoly, sviečka jej tam z lampáša vypadla, od ktorej sa potom chytila nakopená slama. — Spišským hlavným županom, ako sa všeobecne myslí, bude zaiste gróf Ladislav Csáky, syn bývalého ministra Albina Csákyho, ktorý je nateraz hlavným županom v stolici Ugocsa. Tí, ktorí ho poznajú, hovoria, že bude otrockým, na každú nezákonnosť hotovým sluhom nezákonnej vlády baróna Fejérváryho. Takého nám veru netreba! — Kacvinskému kostolu už dávnejšie daroval Vojtech Magera so svojou pobožnou manželkou Katarinou rod. Špernoga obraz boľastnej Panny Marie. Ten obraz, ktorý stál 300 korún, je teraz ozdobou jedného bočného oltára. — V Richvalde budú prevelební otcovia jezuiti od 12. do 19. novembra sv. missie vydržiavať a potom od 24. novembra sa začnú sv. missie zase v Nedeci.

HOSPODÁRSTVO.

Ako treba tekvicu odložiť na zimu.

V jednom článku sme už poučili čitateľov našich, ktorí to ešte nevedeli, že ako treba udržať isté zeleniny, skrze čo nielen že utržiá peniaze, ale poskytnú obecnstvu zdravého pokrmu.

Známo je, že aj tekvicu možno odložiť a síce lebo v octe, alebo v slanej vode. Robí sa to tak, že podrobenú, t. j. porezanú tekvicu nasolíme a necháme ju takto asi za poldruhej hodiny stáť, po čom ju vyžmýkame, a takúto do sklenených téglov dáme, slabou octovou vodou zalejeme, pergamienom zaviažeme a v horúcej pare vyparíme. Druhý spôsob udržania je, keď porezanú tekvicu vyžmýkame, a v sklenených tégloch nie veľmi slanou vodou zalejeme. Mechúrom alebo pergamienom zviazané nádoby pokladíme na slnko, aby tekvica vykysla, a aby sa pergamien alebo mechúr nepukol, držíme na ňom mokrú šatu až dotedy, kým kysnutie trvá. Po tomto odložíme tégliky do komory.

Takto v panských domoch zvykli odkladať tekvicu, pospolitý ľud ale nerád sa babre s takouto prácou, ba ani miesta, ani času nemá na ňu, tým menej má peňazí na drahé sklenené riady. Naše gazdinky nech sa naučia tento spôsob, korý veľmi sa podobá k drobeniu kapusty:

V lete, keď je mnoho tekvic, vezmime jeden čistý kapusný sud, ktorý má vrchné dno a preš, s ktorým dno stisnúť možno. Porezanú tekvicu nasypeme do suda, práve tak ako to s kapostou robíme, lenže tekvicu nenabíjame, ale len s rukou potlačíme, a to každú vrstvu osobitne. A aby tekvica dobre kyslá a chutná bola, dajme na dno suda kukurice za priehrstie, tak ona chytřejšie nakysne. Mimo toho priložme do tekvice trochu kôpru, a jaknáhle sme jednu vrstvu, poviem za vahan, vsypali do suda, posolme ju. Keď je už sud plný, zakryme ho čistou šatou, položíme na ňu dosky a stlačme ich s prešom. Na teplom mieste tekvica za 8—10 dní vykysne. Keď je už vykysnutá a nepení sa viac, umiestnime ju do chladnej pivnice, alebo komory. Potom zakaľ je teplejšie počasie, zmývajme ju za týždeň dva razy, neskôr len raz, celkom tak ako kapustu zmývame. Takto do suda podrobená tekvica býva výbornej chuti, a nie je tak slaná, ako tá, ktorú do téglov odkladajú. Vlákna jej sú tenké, a predsa tvrdé. Kto chce teda aj v zime jesť chutnú tekvicu, nech ju do suda odloží, ako som to tu v krátkosti opísal. *Gazda.*

Svätá Alžbeta uhorská.

Svätá Alžbeta, kňažna uhorská a manželka panujúceho grófa hessenského a thüringského, bola dcérou Ondreja II., kráľa uhorského a Gertrudy, kňažny karantanskej. Dľa starodávnych obyčajov, aké panovaly na dvoroch kráľovských, sv. Alžbeta už v útlom veku detinskom zasnúbená bola s panujúcim grófom Hessenu a Thuringie. Po tomto zasnúbení vzali ju hneď na dvor hessenského panovníka, kde v bázni božej vychovaná bola. Prejavovala ona už ako nedospelé dieťa tak veľkú náklonnosť k pobožnosti tak hlbokú lásku ukazovala ku Ukrižovanému, že všetkým domácim slúžila za príklad. Ako mohla, utiahla sa v kaplne grófskeho palácu a strvávala tam v dlhých modlitbách. Ducha bola tichého a vlúdneho, spokojná bola so všetkým a najväčšiu radosť mala v tom, keď chudobných a opustených podporovať mohla. V dospelom veku jednú kľačala v kaplne palácu pred obrazom Spasiteľa, i ako spatrila trňovú korunu na skrvcanej hlave Ukrižovaného a stríznené sväté telo a pohliadla na svoje skvostné rúcho a drahocenný šperk, akým ozdobená bola, odhodlala sa, že sa na celý život zriekne všetkej svetskej nádhery a márnosti.

Na žiadosť svojich vlastných rodičov kráľovských a ponač už od detinstva zasnúbená bola, v šestnástom roku vstúpila do manželstva s Ludvikom, panujúcim grófom Hessenu a Thuringie. Keď však už za slobodna bola nasledovania hodným príkladom všetkým, čo ju znali, bola to tým viacej ako manželka. Obetovavú a najútlejšiu lásku jej ku manželovi svojmu, obdivoval celý svet. Každú noc strvávala dlhší čas v nábožných modlitbách. Vo dne, keď jej zbýval čas, čítala nábožné knihy, ináč ale pracovala s dvornými paniami na rúchu pre chudobných. Najväčším šťastím a jedinkou radosťou jej bolo, keď chudobných podporovať a opatrovať mohla. Vystaviť dala preto neďaleho palácu veľkú nemocnicu, v ktorej i do dvesto

chudobných nemocných opatrovala. V láske ku chudobným tak ďaleko pokračovala, že ešte i otrhané háby ich sama opravovala a čistila. Chudobných, čo sa hanbili po pýtani chodiť, ako o nich slyšala, osobne navšívvala v jejich príbytkoch. Jednúc panoval v celom kraji — kde s manželom svojim bývala — náramne veľký hlad. Alžbeta, aby ulavila biedu chudoby, veľmi mnoho zbožia dala medzi núdznych podeliť. Toto ale neradi videli svetskí páni a úradníci jej manžela. Dali sa ju teda omlúvať, že márne štátny majetok. Dobrého srdca gróf jej však nerobil prekážky, bárs koľko by bola rozdala chudobným. Preveľké šťastie jej v manželstve nemalo však dlhého trvania. Gróf Ludvik s inými panovníkmi kresťanskými musel tiahnuť do vojny križiackej k vydobytíu svätej zeme. Mnoho šľachty padlo v krvavých bojoch za zem svätú. Gróf Ludvik sa tiež viac domov nevrátil. Svätá Alžbeta túto hlbokú ranu znášala s odovzdaním sa do vôle božej. Zložila skvostné rúcho, odiala sa v smútočné, chudobným udeľovala čo najhojnejšie almužnu, obetovala mnoho na sväté omše za dušné spasenie milovaného manžela a odhodlala sa, že ačpráve mladá, nikdy nezloží dolu závoj vdovský.

Z naloženia božieho prišlo však na sv. Alžbetu ešte fažšie nešťastie. Panovníctvo grófstva po smrti jej manžela pripadlo švagrovi, totiž bratovi zomrelého. Nepriatelia jej použili túto príležitosť a nahovorili nového panovníka, aby Alžbetu, ktorá — ako hovorili — majetok na chudobných nární, von z paláca vypúdil. Tvrdého srdca panovník to vskutku aj učinil. Svätá Alžbeta takto, ktorá tisíce chudobných opatrovala, podporovala, zaodievala, stala sa razom sama tá najchudobnejšia. S jedným synáčkom a s dvoma dcérami nedostalo sa je ani výživy, ani nemala kde hlavu skloniť. Vypúдили ju i zo samej nemocnice, ktorú ona ku podpore chudobných vystavila. Tá, čo v živote žiadneho chudobného bez almužny neodpravila, musela sama po pýtani chodiť. Toto hrozné uponíženie a biedu, ktorá sa ani vysloviť nedá, s kresťanskou trpezlivosťou znášala svätá Alžbeta. Vo veľkých trápeniach jej myslela jednostajne na horké muky Ukrižovaného a myslela na to, čo Matka božia trpela pod krížom. Spolu i s dieťkami jej modlila sa nepretržene ku Panne Marii a prosila ju o pomoc.

Boh vyslyšal modlitby svätej a vernej služobnice svojej. Kráľ Uhorska, Ondrej II., otec jej, bol ešte na žive. Na jeho zakročenie museli vydať nespravodlivo prenasledovanej všetko, čo so sebou do manželstva doniesla. Väčšiu čiastku tohoto sv. Alžbeta ebrátila na stavbu nemocnice. V tejto opatrovala ona chudobných a nemocných, ako tá najposlednejšia opatrovnica a slúžka. Všemohúci smiloval sa nad ňou a ešte v mladom veku zakončil jej trápenia. Mala tušenie blížiacej sa smrti. Prijala sväté sviatosti, odobrala sa od chudobných, čo sa vo veľkom počte okolo nej shromaždili, ešte raz ich napomenula, aby sa modlili a nezpúšťali Boha a svätú i prečistú dušu vydala Stvoriteľovi svojmu roku 1231.

Telo jej pochovali v kostole mesta Marburg v Hessesku. Pri sv. pozostatkoch jej stalo sa mnoho zázrakov.

Putujú preto ku svätému hrobu jej veriaci zo všetkých strán nielen katolíci lež aj luteráni. Jest to zrejým dôkazom toho, ak veľký je Boh vo svätých svojich!

DOPISY.

Kacvin (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Obec Kacvin leží v Spišskej Magure, v doline, ktorá sa od Dunajca ku Frankovej ľahá.

Počet obyvateľov doma bývajúcich je 750 a v Amerike je blízko 300. Tá obec patrí ku sriadenejším obciam Magury. Kostol terajší pán farár celkom do poriadku pri-niesol. Školu majú tiež peknú s dvoma učebnými sieňami, učiteľa majú ale len jedného. Toho roku sa vystavila pekná nová fara. K zaokrytiu výdavkov stavebných prispeli: Šalamovská rodina ako patrón jednu tretinu, z kostolnej kassy sa vzala druhá tretina a obec dala tretiu tretinu. Obec predala na ten cieľ fes; všetkého lesa má 500 jutrov.

Majú aj konzum, ktorý im tiež terajší horlivý du-chovný Ján Pataky pred dvoma rokami založil. V konzume ide dosť dobre, lanského roku mali 24 tisíc korún obratu a účastinári dostali po 7 procentov od vkledov, v prvý rok dostali po 6. Ešte by lepšie slo v konzume, keď by všetci občania boli verní a jednomyslní. lenžb — žiaľ-bohu — nie je tomu tak, ešte aj medzi účastinármi sú takí, ktorí v konzume nekupujú. To je veru nepekná, nemúdra, ba hanebná vec! Však takí robie proti vlastným záujmom! Jaký že je to kresťan, ktorý radšej žida podporuje, ako svoj kresťanský sklep? To neukáže na oprav-dovú živú katolícku vieru. Kto nie je len podľa matriky katolíkom, ale aj v srdci, ten veru sa drží toho hesla: «Svoj k svojmu a kresťania kupujte len u kresťanov!» Ten nikdy nezradí, nikdy nepodkopáva kresťanské usta-novizne, ale ich všemožne, ba dľa potreby i s obetami podporuje, ten nepozera na to, že u žida daktorý článok, ktorý je obyčajne planší, asnáď o halier lacnejšie dostane. Keď by všetci kúpili v sklepe spolkovom, to by ešte aj ostatní traja židia, alebo aspoň dvaja museli zutekať z Kacvína, ako to už jedon urobil. A jaká česť by to bola pre Kacviňanov pred celým svetom, že schopní sú vyžiť aj bez žida. Však keď dakde, to by sa práve v Kacvine malo stať, kde gazdovia aj tak majú kupeckého ducha. Kupčia zvlášte s ovocím, najviac so slivkami a s kvičalmi. Zaoberajú sa pri tom hlavne s roľníctvom a s dochová-vaním statku.

Sú vôbec usilovní. Este dosť dobre sa majú, Amerika

im mnoho pomohla. O koľko lepšie by ale mohli stáť, keď by mali viac kresťanskej lásky ku blížnemu, viac vytrvanlivosti a jednomyseľnosti!

Ludia sú tam aj striezlívi, asi 100 ľudí nepije pálenky. A ori svätých misiách, ktoré sa koncom tohoto mesiaca v susednej Nedeci majú vydržiať, sa zaiste ešte mnohí zrieknu smradľavej, zkazonosnej, diabolskej pálenky aspoň na toľko, že ju pri žiadnych schôdzkach piť nebudú! Začínajú sa aj vzdelávať čítaním dobrých časopisov; chodí tam 6 «Kreštan»-ov, 6 výtiskov z noviniek «Kráľovna Sv. Ružena», 6 výtiskov «Posla Božského Srdeca» a 4 výtisky z «Posla Sv. Antona». Neškodilo by ale, keď by aspoň ešte raz toľko novin ehodilo do obce. Každá, alebo aspoň každá druhá rodina by si mala predplatiť na dáky dobrý časopis. Však na knižky pre deti im kj tak netreba dat; každé školské dieťa dostane za darmo školské knižky, je tam na to fundácia.

Popri svojich pekných a dobrých vlastnosťach majú ale mnohí Kacviňania aj tú špatnú obyčaj, tú veľkú chybu, že sa pre každé nič, pre každú maličkosť zaraz pravotia. Že si predsa nepomyslia a neboja sa, že sa s tým prehršia proti hlavnému prikázaniu božiemu: «Milovať budeš blížneho svojeho ako seba samého» a že im Boh — môžu chodiť na Kalváriu do Tolskej alebo na iný odpust, koľko chcú — neodpustí ich viny, ak aj oni z úprimného srdca a nielen tak na oko, neodpúšťajú všetkým svojim vinníkom! Možno ale že im ľúto advokátov a advokátskych paholkov. Však z čoho by aj vyžili a to po veľkopansky štyria advokáti v Starej Vsi, keď by sa ľudia ustavične nepravotili.

Na konci môjho dopisu musím ešte ku povzbudeniu druhých spomenúť troch sľachetných, za česť božiu a za ozdobu domu jeho horľiacich mládenčov kacvinských, ktorí v Amerike 516 korún sossbierali na zástavy pre svoj kostol vo svojej domovine. Tí všetkej úcty a chváli hodní mládenci sú: Ondrej Venith, Ján Sinkovič a Ján Mrngala. Mládenci iných obcí nasledujte ich krásny a vznešený príklad.

S ľudovým pozdravom

Magurčan.

***

Karvaly.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Obyvateľstvo našej obce snáď ešte nikdy nebolo svedkom takej slávnosti, akú sme tu dňa 5. novembra odbavovali. Náš veľazaslúžený pán rychtár Michal Kubik, ktorý ako jednoduchý gazda opravdovým anjelom strážcom je celej obce, v tento deň slávil 50-ročné jubileum svojho manželstva. Nenie divu teda, že v tento deň všetci obyvatelia našej obce až do toho najmenšieho odiali sa nielen preto, že to bol deň Pána, lež aj preto, aby úctu svoju preukázali tej osobnosti, ktorej jedine máme čo ďakovať, že obec naša nestala sa korisťou cudzincov. Slzy radosti a úprimnej úcty ronily sa z očí všetkých prítomných, ako tých dvoch v tak vysokom veku blaže-

ných ľudí videli pristupovať k oltáru Pána. Srdecia všetkých aj prenikala len tá jediná túžba, aby Všemohúci tie dve dobručké duše sprevádzal a ozdoboval i na ďalej hojnosťou milostí.

Keď pri tejto príležitosti sdeľujem, že v obci našej utvoril sa chystá katolícky tovaryšský spolok, zostávam s náležitou úctou

Dopisovateľ.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Nepomucky. Nagyszombat. Pekne ďakujeme. Pozdravujeme a uverejníme. Prosíme pri tejto príležitosti, jestli ráčíte mať v zásobe dajaké kratšie veci poučného alebo zábavného obsahu, buďte tak láskavý nám ich poslať. Nadovšetko pôvodné práce sa vždy dajú upotrebiť. Požehnaj a posilňuj vás najsladšie srdce Pána!

J. M. Vizolaj. Keď za vaše snahy úctive ďakujeme, oznamujeme spolu, že čísla všetkým dľa žiadosti na ukážku posielame.

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľiz je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o pozíčku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tiská K 16:50-17:75, peštianska K 16:05-17:50, belehradská K. 16:70-17:40, banátska (76 kilogramová) K. 16:70-17:35. — *Raž:* K. 13:40-13:90. — *Jačmeň* na krm K. 14:30-15:00. — *Ovos:* prvotriedny 14:40-14:80, druhotriedny 14:20-14:40. — *Kukurica:* K. 17:10-17:30. *Repica:* K. 23:80-24:20. — *Proso:* K. —:—:—

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	27:90	26:70	25:40	24:60	24:00	22:80	20:90
			č. 7	7½	8		
			K. 18:90	16:60	13:30		

Otruby: K. 09:90, hrubé K. 10:30.

Datelinové semä: lucerna K. 102:00 do 110.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 05:20-05:40, žlté K. 04:40-4:60 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 28:00-29:50, tmavý

K. 20:00-21:00, drobný K. 28:00-29:50, tarkavý K. 23:00.
 Hrach: K. 23:00-23:50 — Šošovica veľká čistá K. 36:00
 46:00 — Konopné semä: K. 26:00-27:00. — Lanové
 semä: prima K. 18:00-19:00. — Rasca: K. 62:00-
 64:00. — Mak: sivý K. 53:00-54:00, modrý K. 56:00-
 58:00. — Ladník: K. 14:00 do 15:00. Všetko 100 kilogr.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 46:00
 ruský (***) K. 43:00 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23:25-23:50, slavovský
 (1904) K. 00:00-00:00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 25:00 do 27:00
 srbské (80-85 kus.) K. 27:00-27:50.

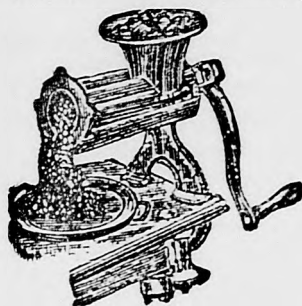
Sviňská masť: bpeštianska K. 140:00 do 141:00.

Slanina: vidiecka K. — — — — — mestská 3 ku-
 sova K. 134:00-135:00 za 100 klgr.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 68:00-
 68:50, kockový K. 69:50-70:00, kandis biely K. 81:50,
 žltý K. 67:00-67:50 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 136:00 do
 136:50. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden
 barill 40:00-40:50.

Amerikánske mlynky na mäso

v každej domácnosti nevyhnu-
 telne potrebné za 7 korún po-
 siela franko

Firma Jozef Sohr
 Somogy-Szill, 30.

Každú hodinu srába 3) ki-
 logrammov. K tomu stroj k
 nadiavanu hurick 60 kr.

V páde nezodpovednosti vratia
 sa penaze. Úprava upotrebenia
 pripojená. Doposielia sa s po-
 čtovou dobierkou, alebo pri
 predbežnom doposlaní penazi.

Šaft proti kašlu a boleniu prs.

Zo zelín špicvegerich a ti-
 mian dorábaný šaft. Naj-
 lepší a najistejší liek proti
 tuhému kašlu, zašľajmo-
 vaniu, chrptavici a boleniu
 prs. Cena fľašky 1 koruna.
 Pôvodník dostaniu vylučne
 v lekárni k zlatému jedno-
 rožcu JULIUSA BUNZL Nagy-
 szombat

Ziadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem
 môj, v slovenskej reči, bohaté illu-
 strovaný cenník, ktorý viac než 1000 ob-
 razov obsahuje rozličných hodín,
 a strieborných predmetov ako aj
 hudobných nástrojov 289

Hanns Konrád
 I. hodinová fabrika a exportní obchod
 BRÜX No. 1233. (Česko.)

Kto trpí na lámku a reuma

nech neprobuje ziadne iné lieky a kúpi si jednu fľašku

Dr. Flesch-a liehu proti lámke

ktorý istotne hojí, pakostnicu, lámku, reumu bolenie rúk,
 nôh a drieku ako pochádza od sedenia, preslenia, natrnutia
 a z v. tknutia, taktiež i opuchliny hojí iste ako ktorýkoľvek
 iný liek k vonkajšiemu, alebo vnútornému prijatiu. Pôsobenie
 jeho badať možno i pri najstarších nemociah, proti ktorým
 ani kúpele ani iné lieky nepomáhaly. K dostaniu u vynálezca
 a vylučného dorabateľa

v Lekárni Korona Dr. Emila Flesch,
 Győr, Baross-út 24. číslo. 291

1 1/2 decilitrova fľaška 2 kor. Cena ročinnéj fľašky k dlh-
 šiemu upotrebeniu 5 kor., 3 malé alebo 2 ročinné fľašky ob-
 jednane zasielajú sa franko.

DEMETER SOLUT. KAL. SULFOGNAJACOL

Najväčšie vitazstvo vedomosti. Toto slozenie
 najchýrnejší učbári a lekári so záračným a
 podivným výsledkom potrebujú proti kašlu,
 zachrptaniu, suchotám, chorobám pľúc a prs,
 katarom hrdla a pľúcny. Zastavuje nocné po-
 tenie — podporuje chuť k jedeniu následkom
 toho nemocný zo dňa na deň tučnie. Pri deťoch
 zvláštne pôsobí proti somarskému kašlu.

Mnohí čo doposiaľ rozličné lieky užívali po-
 trebovaním lieku DEMETER SOL. KAL. SUL-
 FOGNAJACOL pozabíli sa istej smrti. Cena
 2 koruny. K dostaniu u lekára

Pred upotrebením!

Po upotrebení!

Kornela De neter. Szászváros, Iskola-tér 53., a v lekárni Töröka Budapest. Király-u. 12.

K povšimnutiu: Každý kus mydla s menom SCHICHT
 čistý a slobodný je košdlivej látky.

JEDNO pohladenie so

Schicht-mydlom

(„jelená“ alebo klúčmydlo)

nahraďuje

II.

DVE pohladenia obyčajným mydlom.

== Schicht-mydlo je to najlepšie a k potrebovanu to najlacnejšie. ==

Sukne lodenové kus 65--70 kr.; grisetové 1 zl. 1.20 a vyšej; zástery, košeľe šatky, pančuchy atd. všetko za výhodné ceny. Dalej odporúčam

Praktické deky na kone.

Tiež i k prikryvaniu čelade sa hodiace kus 1 zl. 50, 1.80, 2 zl. Spočtovon dobiereku zasiela **tkáčska dielna Adolfa Jelinek v Lisku, p. Jimramov, Morava** 5 kilová zasielka presvedčí každého o dobrej jakosti a neobyčajnej lacnote a povzbudí ku muobým ďalším objednávkam.

Kdo jeden ráz skusi ten druhí ráz kupizas. 250

Jedine pravý THIERRYHO BALSAM

Tento balsam slúži vnútorne. Je 1. Nedo-
stíhne pôsobivým liečivým prostried-
kom pri všetkých nemocach pľúc a prs,
mierni katarh a zamedzuje výmety, od-
nima boľastný kášeľ a liečí 1 zastaralé
nemoce toho druhu. — Pôsobí výtečne pri
zánetu v krku, v chriptani a pri všetkých
nemocach krku atd. — 3. Zahája dôkladne
každú horúčku. — 4. Hojí prekvapujúcim
spôsobom všetké nemoce jatier, žalúdka
a čriev, zvlášte žaludkove krče, koliku a trha-
nie v živote. — 5. Odnima boľast a hojí
zlatú žilu a haemorrhoidy. — 6. Pôsobí ľahko
odvädive čistí krv i ľadviny, odnima hypo-
chondriu i fažkomysel'nosť, podporuje chuť
k jedlu a zažívaniu. — 7. Služi výtečne pri
boľastach zubov, pri výzranich zuboch,
hnľobe úst a pri všetkých nemocach zubov
a úst, jako aj odštrahuje rihanie a nepríjemný zápach z úst a
žalúdka. — 8. Je dobrým prostriedkom proti epilepsii, čili padúcej nemoci. — 9. Služi zovnútorne ako po-
divný liečivý prostriedok za dobro uznávaný na všetky rany, červstvé
i staré, na jizvy, ružu, osý-u, fistule, bradavice, popáleniny,
zmrzlé údy, na svrabu, podkožnice a výrazky, na rozpukanie á
drsné ruky atd., a odnima hoľast i hýčanie v hlave, trhanle,
pákosťnicu, hoľast i v ušiach atd., o čom jasné vysvetlenie dáva
obširný návod k upotrebeniu. — 10. Je to vobec liečivý prostried-
dok, ktorý tak vnútorne, ako zovnútorne s nepochybným výsled-
kom dá sa užívať, ktorý je veľmi reálny a docela neškodný a v
žiadnej rodine nemá jako prvá pomoc pri influenze, cholere s
iných nákazivých nemocach chybet'. Všimnime si teda vždy shora
udané zelené známky ochranné! Kde neny žiadni sklad moľho
balsamu, tam objednávejme priamo a adressujme **lekárne u
Anjela strácu Adolfa Thierryho v Pregrade u Rohitsch-
Sauerbrunnu**. Proti napodobneniu chráni najlepšie priama
objedávka z mojej fabriky. Stojí 12 malých alebo 6 dvojitých
flašiek franko na každú stanicu Rakúsko-Uhorska 4 kor. Menej
než 12 malých alebo 6 dvojitých flašiek sa nezasiela. Zasiela sa
len proti predchádzmu poukázaniu alebo dobiereke obnosu.

Thierry A. lekárnik v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu Sila a účinok pravej Centifoliovej masti

Pravá Centifoliová masť užíva: Pri boľavých prsách šesti-
nedeľiek, pri zastavenom odtoku mlieka, ztvrdnutí prs, pri ruži,
pri vselijakých zastaralých úrazoch, otvorených nohách, ranách,
slanom vredu, nábehľých nosách i pri kostijedu, pri ranách úcho-
dených, bodených, rezaných, drtných a strejných, k vyťahnutiu
všetkých cudzích telies, ako: triesok, skla a dreva, piesku, bro-
kov trní atd., pri všetkých podobraninách a narústench karbun-
kuloci, novotvoroch a raku, pri červu v prstoch, vredoch nechtov,
pl'uzgrioch pri nobách chodom rozbořených, spaleninách všetkých
druhov, zmrzlých údoch, preležení nemocných, naderoch krvných,
pri otoku uší a boľavých deti atd. atd. Centifoliová masť čím
staršia býva, tým je výtečnejšia v účinku! Je odporúčania hodne,
mať vždy v rodine zasobu tonoto jedine svojho druhu zachovajú-
ceho prostriedku. — Menej než dve krabice sa nezasielajú; zasie-
lanie deje sa výhradne len proti predchádzmu poukázaniu alebo
dobiereke obnosu. Dva téglíky s poštovným portom, nákladný M
listom a obalom atd. 3 kor. 40 hal.

Jediný prameň objednávok je -

„Lekareň u Anjela stážcu ADOLFA THIERRYHO v Pregrade“ u Rohitsch- Sauerbrunnu.

Oba tieto, dotýčmo liečivosti jejich zvlášte výborné články,
neni sú podobrené zkazivosti, bo oproti čím sú staršie, tým väčšiu
cenu maju a tým lepšej účinkujú, ani netrpia kroz zimu a horká, i
možu rozposielat sa v každej čiastke roka.

Zdarma rozposielame tlačenu knižočku, ktorá obsahuje výrazy
vdakov a uznania nezčíselných a mnohoročných odberateľov liekov
mojich po celom svete. Túto knižočku rozposielanú pri predbe-
žnom doposlani 20 hal. v listových kolkoch. Odberateľom našim
doposielame knižočku franko a zdarma. 275

**Sklady u lekárnik: Jozefa Töröka a Dra
Eggera v Budapešti a L. Vértes Lugos.**

Kanáliky z Harzu.

Pôvodný kmen Sei-
fert, nový moderný
smér-spevn, najfaj-
nejší premiovani
speváci za 8, 10, 12,
14, a 60 korún. Zá-
ruka, čas probe.
Veľký obrázkový
cenník a kniha o
dôchve a opatere za 30 hal.
J. Kern, dohovavatel kanálikov
Schlackenwert Cechy. 287

Oznamy * *

* * prijíma
administracia

„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-ulica 28.

Lacné české perie.

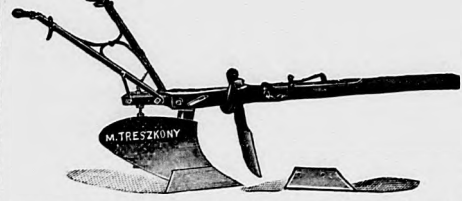

5 kilo nové
tmavé dri-
apané 9 kor.
60 hal., lepšie
12 kor. Biele
mäkké, jak
páper 18 kor. — 24 kor. Biele
ako snah mäkké ak páper.
driapané 30 kor. — 36 kor.
Rozposielanie s dobiereku
franco; zameneie a nazpät
prijaeje pod touti výnimkou
dovolené jestli sa na poštovej
útraty vynahradia. **Be-
nedikt Sachsel, Lo-
bes 135** (pošta Pilsen
Cechy.) 284

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po
upotrebovaní. **Bartillovej
ústnej vody**, jedna flaška
70 h. prinavrátio sa bole
nie zubov alebo zápach,
z úst. (franko-Zasielka 95.
h. osobyte). **E. Bartilla-
Winkler, Viedeň (Wien) 19/1,
Sommergasse č 1.** Žiadajte
si v lekárni **Bartillovej
vodu na zuby**. Kto by nám
oznámil nejakých napodob-
ňovateľov ten bude štedre
obdarený. Na miesta, kde
by táto voda nebola k dost-
taniu, pošlem 7 fliaš za
5 K 20 h. frankov. Jednu
flau nepošlem. 235

Páni hospodári!

Len umiã
dostanete
tie najlep-
šie, tohto
času za
nájdoko-
nalejšie
uznanie
hospodár-
ske stroje

ako: mláťačky s ocelovými guľôčkami, ktoré idú o polo-
vicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečko-
vice atd. — Cenníky zašlem na žiadost zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych stro-
jov v Bytči (Nagy-Bitese).

Tí páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať
zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o
podmienky obrátia na mňa. 292

Zázrak priemyslu!

V New-Yorku a v Londine nešialani ani euró-
pejskú suchu zem a preto jedna na strieborné
náradie fabrika nútenos vydela sa byť že
svoj tovar len za cenu roboty toho predá.
Ja som spnomocnený, spnomocnenstvo toto
plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov
nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou
anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra
vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra je-
dáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra
kávovej ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra po-
lievkovu ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mlie-
kovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrovej sitko, 286

42 kusov spolu len 6 zl. 60 Kr.
Tieto 42 kusí predtýmto 40 zú koštovali a vul len
6 zl. 60 Kr v najľavnejšej cene je k dostaniu.
Americké striebro a patentirované striebra je jedna s vonku
a s nutra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov
udrží za čo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento
oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepai
peniaze spatky dat'. Nech nikto nezameská túto
pohodlnú príležitosť' použiť žeby si túto okrášľujúcu
garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeniej svadbo a iným darom je,
ďalej do každej lepšej domácnosti prilíže je suca,
k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod
WIEDEN, II., Rembrandtstrasse 19B. Teleron 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku
alebo peniaze vopred v poslaní. Ku
tomu čistiaci prách 10 kr. Oprav-
divý len na boku vydiacu ochra-
ňujúcu markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznačích listov:
S prvou zasielkou som úpl'ne spo-
kojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr-
Koložvár barón Bánffy jeho excel.

S prvou zasielkou som úpl'ne spokojný, prosím ešte jednu
zasielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný
nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s americkán-
skeho patentirovaného striebra pošl'u.

Bozovič, Kr.-Sörénska st. **S. Keresztes** hlavný slúžny.
Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvrelšie odporúčala
mne Váš stolový nábytok, prečo esadnm Vás, ráčte i mne dvojo
takýchto nábytkor, po 6 zl. 50 kr. poslať.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg.
Zasielku som obdržal, veľmi som spokojný a budem to aj
druším odporúčaf.

Andrej Lehóczky kanonik a farár Zemplén-Szinna.

